Porto opłacono ryczałtem

Ч. 43 (426). Неділя, дня 23. жовтня 1927. Рік IX.

Адреса Редакції і Адміністрації „Український Голос" Перемишль, Побереже ч. 1.

Конто П. К. О. в Варшаві № 142.807. передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол. піврічно, 3 зол. чвертьрічно. В Чехії квартально 18 ч. к. (передплату в Чехословаччини складати на конто Адм. „Укр. Голосу" в Živnostenska Banka v Praze). Для Франції 60 фр. річно, для Америки 2½ дол. річно.

Ціна прим. 25 с.

Редактор приймає щодня від год. 1½—2½. рукописів Редакція не звертає неоплачених писем не приймається

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

політично-економічний орган.

Тарифа оголошень за текстом за 1 вірш міліметровий одно шпальтовий (сторона має 6 шпальт анонсових) 0·24 зол. пол для дрібних промисл. укр. інстит. 0·16 зол. п. Дрібні оголошення по 0·15 зол. п. за слово, найменше дрібне оголошення 1 зол. п., для шукаючих праці подані безпосередно до Адм. по 0·10 зол. п. за слово Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші. Рахунки платні і заскаржальні в Перемишлі, а замовлюючий анонс вже тим самим без застережень годиться на це.

Політичні провідники.

Перед 900 літами скаржився наш літописець Нестор, що хотяй українська земля широка і багата, але ладу в ній нема. Наш нарід добрий але бідний і розбитий, бо не має одного політичного проводу.

Слова Нестора, якими він картав перед 900 літами своїх земляків, можна живцем приложити і нині до нашого народу. Земля наша як і перед 900 літами богата медом і молоком, а ми бідні—рабами на власній несвоїй землі. І то рабство переходить в нас з покоління на покоління і кінця йому невидко.

Коли розпочалась війна, всі ми вірили, що лекше нам стане по війні. Тай не можемо нарікати на долю. По терпіннях воєнного лихоліття усміхнулася і до нас доля. Дала нам власну Українську Державу. Так само нам легко прийшла своя державність, як і Полякам та Чехам. Але коли Поляки і Чехи зараз таки забрались до розбудови своєї державности і до цеї політичної роботи заставили найрозумніщих людей — ми самі, власними руками Українську Державу розвалили, бо заставили до політичної роботи звичайних крикунів. А тут ходило о велике діло — о будову держави!

До будови хати не береться чоловік, що на будованню не розуміється, бо такий чоловік не то хати але і порядної кучі не збудує. А щож говорити про будівлю держави, яка є найбільше штудерним будинком. Отже як до будови або перебудови хати треба доброго майстра, так до будови держави чи перебудови суспільности треба найкращих політичних майстрів — треба людей, що мають відповідне знання, практику і розвагу.

Зі сказаного бачимо, що політика вимагає великого знання і то знання, яке треба набувати довголітною наукою — наукою тим труднішою, що для неї окремої школи нема. Треба цю науку самому здобувати не лиш з книжок, але і в твердій школі життя, де учителем є досвід. Досвід учить, що треба, а що не треба робити. Досвід учить також, як робити.

Ясне отже, що політика є одною з найтрудніщих штук. І тому то у високоосвічених людей, як пр. в Англійців, політичними провідниками є з правила люде старші, зрівноважені — люде зі знаннем і з життевим досвідом. Тому то і політика в Англійців є твереза, розважна, практична — а не горячкова та химерна.

А в нас? Коли повстала наша державність, то от напр. заіменовано міністром земельних справ недокінченого студента торговельної школи. Лишень подумайте! — найтрудніщий постерунок віддано молоденькому чоловічкови, що ще своєї школи не скінчив тай ледви чи вмів він розріжнити жито від пшениці. От і цей чоловік своєю „політикою" міг лиш лиха наробити. І наробив.

Очевидно, ми далекі від того, щоб легковажити молодіж. Але молодість має своє право. „Молодість — буйність", так кажуть наші люде. В молодого є охота, сміливість. Молодий рветься до боротьби і густочасто не багато застановляється над тим, за що саме бореться. В него головну ролю грають почування. Річ ясна, що такий чоловік не може бути політичним провідником, бо цей мусить кермуватись не почуваннями — а розвагою і розумом. Зрештою — де, в якій державі в якім народі молодіж має політичну керму?

Політичний провід — це ґенеральний штаб у війні. І як до ґенерального штабу висилається найбільше талановитих і досвідних оф[і]церів, так і до політичного проводу треба заставляти найрозумніщих, найрозважніщих і найбільше досвідних людей. Коли в ґенеральнім штабі будуть сидіти людці, що кермуються лиш почуваннями, то цілу армію знівечать — коли на чолі народу станують люде без знання і життевого досвіду, то цілий нарід заведуть в безвісти. Так заведено в пропасть і Українську Державу.

Про це ми повинні памятати при зближаючихся вибовах до сойму і сенату. Звичайно у нас так дівться, що хто має широку губу і вміє [illegible] крепку промову — той в нас вже і політик. Ба, а воно далеко так не є. Ми мусимо насамперід запитати: в чім цей або той чоловік показав своє політичне знанне? що зробив до тепер? що зорґанізував? Бо язиком молоти — то ще не штука. Треба показати, що і як він вже з того в діло перевів, про що так гарненько і масненько говорить.

А вже бережімся людей, що бажалиби з політики жити. Що то значить? Мусимо берегтися людей, що в посольськім мандаті будуть шукати хліба. Бо коли чийсь хліб є звязаний лиш з посольством — він ніколи не буде совісним політичним провідником. Він буде хитатися туди, куди вітер віє. Читайте низше статтю п. н. „Політичні спекулянти", а пізнаєте, яке лихо роблять деякі з тих політиків, які в політиці хліба шукають. І це мають бути політичні провідники, які самі не знають, на яку ногу ступити? Так, вони не знають, бо це люди, що полюють на посольський мандат і роблять не те, що їм розум і розвага каже, але те, чим можуть переліцитувати инших, які не жалують обіцянок.

І це мають бути будівничі нашої національної будучности? Гарні будівничі! Але коли будівничий-майстер збудує кепско дім, то це ще не велике лихо. Такий дім можна покинути чи завалити і страту буде мати оден чоловік. Але через лиху будову політичних провідників страту поносять міліони — цілий народ.

Це мотайте собі на вус, селяне, при надходячих виборах. Бо соймові вибори для політичних спекульнтів це манна з неба. Вони будуть використувати неосвідомленість селянства лишень на те, щоб здобути мандат. В тій ціли будуть болотом обкидувати всіх і вся, будуть всюди каламутити воду, щоб в каламутній воді собі рибку ловити.

Рільничі кредити й потреби нашого рільництва.

Діяльність Державного Рільничого Банку з кожним місяцем набирає щораз більшого розмаху. Вплив цего Банку на економічне життя, а зокрема на сільське господарство, набирає великого значіння. Тому освітлення діяльности Банку взагалі й зокрема що-до кредитів, уділюваних рільництву на землях, заселених українською людністю, має першорядне значіння.

Діяльність Банку проявляється в двох напрямках: 1) в уділюванню довготермінових позичок на купно ґрунтів, сплати боргів (довгів), на всякі забудування (інвестиції), 2) в уділюванню короткотермінових позичок окремим рільникам і рільничим орґанізаціям, банкам і иншим закладам, що безпосередно обслуговують потреби рільництва й причиняються до пробудження ініціятиви сільської людности до розвитку господарства.

З одержаних інформацій довідуємось, що від р. 1921, (т. є від часу відкриття Банку) до дня 31 грудня 1926 р. признано в цілій державі довготермінових позичок на суму 7,866 150 злотих у золоті, між тим як за перше півріччє 1927 року признано аж 16,749.800 злотих у золоті, себто на 23% більше за півроку, ніж за кілька попередніх років. На місяць червень припадає признаних позичок на 5,235.550 злотих, себто сума позичок за один місяць червень досягає 66·5% суми їх за кілька попередніх років. З признаних позичок виплачено за час існування Банку 13,922.300 золотих.

На Волинське Воєвідство припадає признаних позичок усього 1,694.950 злотих і на Полісьське — 452.000 злотих.

Великою перешкодою до поширення й розвитку довготермінових позичок для рільництва Волинського й Поліського воєвідства є брак гіпотек на надільні землі, бо Банк на підставі свого статуту уділює таких позичок тільки під гіпотечне забезпечення земельної нерухомости.

З цього виникає конечність значного побільшення та полекшання одержання короткотермінових кредитів для сільської людности, яка прагне готівки на купно живого й мертвого інвентаря, на забудування, ремонт (направу) будівель і на инші невідкладні потреби сільського господарства, знищеного війною й конче потребуючого відбудови та розвитку.

Із загальної суми признаних довготермінових позичок припадає пересічно на 75% на купно ґрунту й 25% на інвестиції та сплату тяжких для господарства боргів. Отже найбільша поміч Банку при довготермінових позичках скерована на купно для малоземельних і безземельних рільників ґрунтів з парцельованих маєтків.

Звертають на себе велику увагу короткотермінові позички. Загальна сума їх по день 1. липня 1927 р. виносить для цілої держави 97,052.000 обігових злотих, себто в 2½ рази більше від признаних довготермінових позичок у золоті. Дирекція Рільничого Банку передовсім звертає увагу на кооперативи: кредитові, рільничо-торговельні, споживчі, молочарські та инші. Заборгованість усіх цих кооперативів у Банку виносить 49,369.000 злот. т. є 51% усієї суми короткотермінових позичок. На кредитові кооперативи, що є посередниками між Рільничим Банком і середніми та дрібними рільниками, припадає 39,173 000 злотих.

Далі Банк фінансує рільничі промислові й торговельні підприємства: плантації насіння, огородництво, торговлю земплодами й штучними навозами, фабрики сільсько-господарських машин і знарядів, меліорації, водяні спілки, переробку овочів та инші рільничі підприємства, що підвисшують продукційність і зисковність рільничих господарств.

Незалежно від фінансування кооперативів Банк для ширшого задовольнення потреб у кредиті дрібних господарств уділює позичок повітовим відділам, повітовим і міським щадничим касам і громадським позичково-щадничим касам, що безпосередньо від себе випозичують готівку рільникам. Цим інституціям Банк видав 14,015.000 злотих. Також випозичено громадським інституціям, що дбають про розвиток рільничої культури, 940.000 злотих, парцеляційним інституціям 929.000 злот. і окремим рільникам 13 473 000 злотих.

Провізоричний білянс Банку на день 1 червня 1927 року виносить 141 436.041 злотих, а на день 1 липня 1927 р. 198,068 994 злот., себто збільшився на один місяць на 26,632953 злотих.

У пасиві білянсу фіґурують, крім власного капіталу (26,275.243 злот.), термінові скарбові вклади на 42,707.559 зл., вклади приватних осіб і інституцій на 24,511.387 зл., рахунки чекові на 7,081.088 зл., рахунки переходових сум на 4 284.968 зл. а серед позабілянсових позицій фіґурує сума 89,513.943 зл. адміністрованих фондів, поставлених урядом до диспозиції ріжних установ, які є під управою Рільничого Банку.

Зазначені суми вкладів і адміністрованих фондів, як рівнож право емітовання (видавання) 8% заставних листів, свідчать про те, що Рільничий Банк має велику фінансову спроможність нести значну грошеву поміч рільництву, як у формі короткотермінового, так і в формі довготермінового кредиту.

Успіхи його значні в двоякім напрямі: 1. пасивні операції, 2. активні операції. Що це значить? Пасивні операції є це, що незалежно від скарбових грошей, які Банк дістав до розпорядимости, удалось йому одержати досить великі вклади грошеві від приватних осіб. Активні операції є це, що Банк з грошевих засобів, які дістав від скарбу і від приватних осіб — видав на позички для сільського господарства квоту 100.000.000 обігових злотих.

Крім випозичених сум Банк має вільні ресурси т. є. вільні гроші, які лежать в касах або в дорогоцінних паперах. Про це свідчить активний стан білянсу (т. є., що приходи перевисшають видатки), а саме день 1 [illegible] липня 1927 р. було готівки 9,233.379 зл., процентових паперів на 6,586.215 зл. і на рахунках місцевих і закордонних банків 11,007.890 зл.

Як-що Рільничий Банк буде розвиватись і далі з таким розмахом, як в останніх місяцях, й буде широко узгляднити потреби дрібного сільського господарства, яке для свого життя й розвитку потрібує кредитів, як орґанізм (тіло чоловіка) потрібує повітря й води, то Банк дійсно причиниться до відродження господарства й добробуту сільської людности.

У звязку з діяльністю Рільничого Банку повстає питання про поміч його для сільської людности Волині й Полісся, яке є виснажене війною, революцією та реквізиціями. Питання відбудови й піднесення продукційних сил Волині і Поліся відповідно до їх сільсько-господарського значіння є для місцевої людности надзвичайної ваги. З інформації виходить, що до 1. липня 1927 року признано довготермінових позичок по Волинське воєвідство 1,694.950 злот. у золоті і на Поліське 452.000 золот. у золоті. Крім цього, задовженість ріжних інституцій та осіб за короткотермінові кредити досягає на день 1. липня 1927 р. суми 2,784.000 обігових злотих. Із останньої суми припадає на кооперативи 932000 зл., на комунальні (громадські) інституції 1,381.000 злот. і на окремі особи 454.000 злотих.

З причини слабого розвитку на Волині й Поліссю кооперативних установ Банк уділює короткотермінових позичок для сільської людности переважно через комунальні інституції. Загальна сума таких позичок — 2,784.000 зл. є для двох виключно рільничих воєвідств воєвідств дуже малою, особливо коли взяти під увагу, як знищено тут господарства в часах війни й революції.

На жаль, справоздання Банку не виказує того, які саме суми видані на довготермінові й короткотермінові позички української людности Волині і Полісся. Одначе з практики місцевого відділу Банку можна сказати, що довготерміновий кредит уділюється українським рільникам Волині і Полісся без жадних перешкод, якщо до Банку надіслано вимагані законом документи. А треба мати на увазі, що коли ґрунти не є вписані до гіпотечних книг, то це надзвичайно гальмує справу уділення таких позичок, через що їх сума є досить скромною, а корисна для місцевої людности практика Банку обезцінюється. — Що-до короткотермінових позичок, то мало розвинена в нас кредитова кооперація й цілком не істнуюча сільсько-господарська кооперація стоять на великій перешкоді до широкого використання можливости позичок від Рільничого Банку.

Отже українська людність Волині й Полісся з формальних причин (брак гіпотечних записів) користає з довготермінових позичок Рільничого Банку в значно меншому обсязі, ніж людність инших воєвідств, а з причини своєї неорґанізованности в кооперативному відношені, користь з короткотермінових позичок, що їх уділює Банк через самоврядування та деякі українські кооперативи, є остільки малою, що ця поміч не може мати помітного впливу на відбудову господарства, поліпшення добробуту й розвиток продукційности зруйнованого сільського господарства.

Без пересади можна сказати, що економічне й торговельне життя Волині й Полісся розвивається поза впли-

вом української людности, без користи для неї, хотяй на рахунок еї продукційних сил.

Тому життєвою конечністю української людности є вжиття енергійних кроків до заснування кредитових споживчих і рільничих кооперативів, до получення їх у союзи, щоби через ці кооперативи вести дійсну економічну орґанізовану поміч сільській людности. Без широкого розвитку кооперації ми не можемо вийти на шлях економічного добробуту, національного розвитку та освіти. Якби ми мали численні й сильні кооперативні інституції, обєднані в союзи, добре й фахово проваджені, то моглиби притягти вклади й одержати значні кредити для задовольнення потреб рільництва, бо скрізь рахуються тільки з сильними й міцними орґанізаціями.

Досягти розвитку кооперації можна переважно через заснування кооперативних курсів принаймні з річним навчанням теорії та практики кооперації, щоб витворити кадри кооперативних працьовників на місцях. Місцеві кооперативи проваджені фаховими й кооперативно вишколеними людьми, утворять підставу для союзів, які матимуть силу крок за кроком забирати у свої руки економічні інтереси української людности.

Л. Лебідь-Юрчик.

Політичні спекулянти.

Віче в Ковлі. Скликав його нещасний сельробівський посол Козицький. Нещасна він людина тому, що сам вже не знає, чого хоче: в „інтернаціоналістичну“ дудку грає і з націоналізмом тяжко йому пірвати, одночасно визнає большевицьку релігію (яка каже, що християнська релігія це „дурман для народу“) і бере участь в церковному зїзді православної церкви. А колись здавалося, що вийдуть з нього люде. Нічого путнього з нього не вийшло, які з цілої його сельробівської компанії. На згаданім ковельськім вічу галасували ріжні комуністи і комуністичні наймити. І ось один з таких промовців громи кидає на українську „буржуазію“. — Де є та українська „буржуазія“? — питає дочка місцевого діяча — дра Пирогова. „А ваш батько що?“ — кричить промовець. Встає один селян і каже: „Колись, за царських часів, ми основували „Просвіту“ в Ковлі. Та де грошей взяти на просвітянську працю? От пішли ми до дра Пирогова, дав він 1000 рублів і таким чином ми розпочали роботу. До тої роботи хотіли ми приєднати отого панка, що тепер дра Пирогова „буржуєм“ лає. А цей панок сказав, що з „хахлацьким“ ділом нічого не хоче мати спільного. Зате тепер вчить нас, як ми маємо боротися з українською „буржуазією“. Знову не хоче мати нічого спільного з „хахлацьким ділом“...

Розумне слово селянина-діяча найшло щирий відгомін серед зібраних.

Промовляв на ковельськім вічу ще один „інтернаціоналіст“, який свойого часу скубав кооперативу в Любитові. І цей лаяв українські „буржуазні“ партії. Та йому публика перебивала пригадками про масло та молоко з любитівської кооперативи.

* * *

Віче в Рівному. Виступають посли Підгірський і Козицький. Підгірському зібрані пригадали його націоналістичне минуле, коли то він головував у „Заграві“. І питали його: як не сором йому у хвості сельробів ходити? Дозволено йому виголосити промову тільки з огляду на його давніщу діяльність. А Козицького закричали, казали мовчати, не хотіли слухати сельробівських теревенів. І мусів Козицький зійти як непишний зі сцени...

Значить, волинське селянство зачинає добре розуміти шкідливість демаґоґії і визнається у вартости розбивачів національної єдности. Треба і галицькому селянству брати собі приклад з волинських селян та дати добру научку нашим демаґоґам.

* * *

Дуже знаменний для волинських „соціялістів“ виступ посла Пащука. Чим він вже не був, з якої печі хліба він вже не їв! Та ось, побувши в Америці і на Радянській Україні, розкаявся, виступив з комуністичної партії, розповівши щиро про причини свого каяття кореспондентови „Діла“ п. Кедриву (в „Укр. Голосі“ ми про це писали). Після цього Пащук „пропав“ на два тижні. По двох тижнях прислав до „Діла“ листа в „уржендовім єнзику“, в якому повідомляє, що він роздумався, „відкаюється“, знову виступає з Українського Клюбу і знову вертає до Комуністичного Клюбу. А сповідь перед п. Кедрином? Пащук безпосередно заявляє, мовляв, — це видумка дописувача. Два тижні після появи сповіди на сторінка „Діла“ пос. Пащук мовчав. Щойно „відкаявшись“, змісця каже: „я того не сказав“. Що це значить? Нічого иншого, як те, що Пащук є людиною з мідяним чолом...

Комуністи йому погрозили і він сам наплював собі в лице. Підписав письмо, в якому „відкаюється“. А уложили йому це соромне самоопльовання польські комуністи, які для українських комуністичних пащуків відіграють ролю господарів. Але ці самі комуністи оповістили тепер в часописах, що пос. Пащук прислав до них письмо, що знову бажає вступити до комуністичного клюбу. Але цей клюб його не приняв. Видко мутить Пащук якусь покуту відбути. І от тепер Пащук „ні в сих, ні в тих“ — сам не знає, що робити. А тут конче хочеться йому стати послом при слідуючих виборах.

Серед кожного иншого народу оттакий Пащук вже давно не мавби що показатися людям на очи. А у нас? Всякі Пащуки, Маківки, Козицькі і тд. вироблюють що якийсь час політичні вивертаси і опісля дальше відіграють ролю „представників народу“, — політичних провідників. Згадані події на вічах у Ковлі і в Рівному є добрим знаком, що Волинь зачинає оцінювати вартости політичних спекулянтів так, як треба. І наше галицьке селянство також вже не дасть себе на шнурку водити всяким крикунам, які і з того лиш живуть, що розбивають українську єдність.

Дописи

З Гуцульщини. Гуцули з над білого і чорного Черемоша довго будуть памятати про страшну ніч 30 серпня 1927. Ще й своїм унукам будуть оповідати про потоп тої ночи. Черемош, се Гуцул з найвисших верхів. „Данцував“ він вже нераз, вигинаючись шалено на всі боки, але в ночи 30. серпня с. р. був пяний безпритомно. Се була пімста верхів Карпат на Гуцулах за то, що своїми руками помагають вони здирати окрасу з них. Страшні хмароломи в верхах безперечно спричинила обставина, що ті верхи покриті колись вічно зеленими лісами, тепер що-раз більше лисіють. Закон про охорону ліса приноровлюєсь в практиці лише до Гуцула. За вирубання лише одної смереки на єго ґрунті, зараз комісія на місци і він платить велику кару. Але жидкам можна безкарно нищити річно сотки гектарів ліса. — Дикої сплавачки нема ніде в цілій Европі, лише на Черемоші. В часі світової війни побудовали були Москалі вуско-торову зелізницю з Кут аж під Чорногору; та повіт в Косові продав шини і мости жидам за безцінь в 1921 р. Зелізниця в верхи — се було для Гуцулів велике добродійство, а для держави великий зиск. Зелізницею можна було вивозити все дерево з гір і матерiял з тартаків. — На білім і чорнім Черемоши жиди, які торгують деревом, поробили собі великі клявзи. Найменча повінь прориває гати в тих клявзах і вода зібрана подвоює повінь. Підчас сеї повени причинились головно до забирання гуцульських будинків над Черемошом жидівські дараби, (сплави) довгі на 200 м. що плили в поперек води і тисячі грубезних кльоців, що заблизько були накопичені на берегах Черемоша. Дараби зачіпали о будинки і під напором води так довго вимахували боками неначе крилами, доки не перемогли опори. Кльоци неначе тарани били о стіни будинків, діравили їх, і улекшували воді роботу. — Де вони стрічали сильний опір, нагромаджувались сотками і поробились з них строми, неначе поверхові доми. Вода не в силі перескочити їх, кидалась в боки широкими загонами. Не оден чоловік, не одна худоба булаб уникнула смерти підчас тої повени, але ударені кльоцом повалилися. Кльоци поробили з гуцульських ґрунтів неужитки, позривали мости, понищили дорогу. Під Сокільським, де була дорога, вибили ковбки під самою скалою величезну пропасть. Гуцули, як нпр. з Ріжна великого жиють головно з виробів деревляних. Роблять коновки, барівки, несуть до Кут, а звідтам вертають з кукурудзою на плечах. Бідні Гуцули тепер мусять понад пропастю через Сокільське рачки пересуватись. Ніхто тим не журиться. В Кутах з дня на день кричать: „Już idą saperzy“ та Гуцули знають, що це все брехня. Лише в самих Розтоках забрала тепер вода 25 будинків. Тисячі ковбків лежать по ґрунтах. Польсько-румунська комісія позволила забирати ковбки без жадного відшкодовання. Місцевий ратунковий комітет відкликавсь проти рішення польсько-румунської комісії телеґрафічно до міністра Складковського. Над Черемошем утопилось сто людий. Декотрих знайдено на другий день по повени. Декотрих видобувають тепер при розбиранню стромів, а богато утоплених присипав намул. Декуда на ґрунтах присипав намул бульбу і кукурудзу, одну надію Гуцула, високо на 2 м. На стромах можна бачити поторощені гуцульські старовіцькі скрині і столи з повирізуваними хрестиками, лавиці, полички, шафки, мисники, колиски, деревляні миски, бербениці, подерту одіж гуцульську, поломані вози, жорна і тд. Богато потопилось худоби. Зараз по повени знайдено на зарінку між стромами дві живі корови. Одна з них з жолобом, до котрого була присилена ланцухом. — Такі великі страти в людях і худобі длятого, що повінь наступила в ночи в 11 годині, коли то всі майже люди спали, і ще тому, що відразу прийшла филя, висока на 2 м. брудної води. Цей образ годі описати. Клекіт, гуркіт, страшний шум, приглушений крик людий, що кричали о ратунок. Мигом перепливали ріжні предмети. Хата з Устерік, де містивсь постерунок (станиця) поліції державної приплив до Розтік з світлом висячої лямпи і з одним постерунковим на даху, який ще раз вистрілив, на знак, щоб єго ратувати. Та в тій хвилі той дім о стрім розбився. Безперестанно, дуже ясно блискало і все можна було бачити. — о. Гнатів Григорий парох в Розтоках, пов. Косів.

Германовичі, пов. Перемишль. Наше село, перед війною одно з найкраще зорґанізованих сіл повіту, наслідком воєнних подій опинилася в крайному занепаді. Однак стараннем кількох свідомих громадян, а головно п. Др. В. Паславського та п. Дм. Ваповського, відновлено Чит. „Просвіти“, улаштовано кілька аматорських вистав і концерт в честь Шевченка. Також основано кооперативу, яка розвивається дуже гарно. Жаль тільки, що наш священик замісць заохотити всіх до праці — ставиться до всіх громадських справ байдужно. Припильнували ми і громадських виборів. На 16 радних вибрано 11 укр. і 5 поляків. — Війтом вибрано свідомого громадянина Івана Кундя. Здавалося, що у нас нема хрунів тож і вибори перейдуть без жадної кирині, тим більше, що на довірочній нараді уложено лісту кандидатів на радних. Аж ось в день виборів вилізло хрунівство на верх. Знайшлись людці, як Григорий Корабель та Микола Стіменний, які удавали з себе великих патріотів, а підчас виборів на спілку з кольоністами-поляками та своїми аґітаторами, — Михайлом Кораблем і Михайлом Скамазм тайком укладають свою лісту кандитатів на радних, а свою ненависть звертають проти заслуженого в нашім селі голови Читальні і Надзірної Ради кооперативи, п. Дмитра Ваповського та п. Івана Паславського. Розуміється, що через цю кириню ми втратили 5 мандатів, які припали Полякам. Нехайно ті люди, які ідуть проти загального добра, вчас опамятаються та приступлять до спільної праці, бо станутъ вони посміховиском цілої громади.

З ПОЛЬЩІ І ПРО ПОЛЬЩУ.

В Польщі панує велика радість, бо по довгих короводах і торгах Америка згодилась позичити Польщі 72 міліони долярів. Ця позичка дуже дорога. А саме дістає Польща з кождих 100 долярів лишень 92 доляри, а як буде сплачувати, то за ці 92 доляри має віддати 103 доляри. Крім того має Польща платити 7 процент річно. Але американським банкирам мало обіцянки. Вони хотять бути певні, що гроші дістануть назад. Тому уложено докладний контракт, на підставі якого у Варшаві буде сидіти повновласник банкирів і наглядати, щоб Польща так господарила, щоб могла свій довг сплачувати. — Нема що казати, ця позичка дуже поратує Польщу і забезпечить польський злотий перед девалюацією (упадком вартости). Ця позичка також скріпить панованнє уряду Пілсудського. Його противники рахували на те, що уряд Пілсудського заломиться через брак гроша. А тимчисом Пілсудський таки поставив на своїм і позичив грошей в Америці. Скріпивши тим способом своє становище, уряд Пілсудського мабуть буде сміліше боротись з вшехполяками і пястівцями, які найостріще виступають проти Пілсудського. Цей острійший курс вже і видко. Оноді староство в Тарнові розвязало віче пястовців, яке скликав пястовський папа — Вітос. „Носив вовк — понесли і вовка“. Недавно Вітос, як був польським премієром тряс цілою Польщею і розвязував віча, які йому не подобались, а нині цей самий Вітос кляне тихцем, що йому розвязав віче комісар зі староства. Також і до вшехполяків добираєсь Пілсудський. Оноді розвязав він вшехпольську орґанізацію в Галичині під назвою „Obóz Wielkiej Polski“. Як ми писали в останнім числі, львівська поліція арештувала кількох львівських вшехполяків за те, що розсилали летючку про ґенерала Заґурського Опісля стверджено, що ці вшехполяки були членами „Obozu Wielkiej Polski“ та що ця орґанізація також помагала фабрикувати ці летючки. Цей крок уряду Пілсудського дуже смілий, бо треба знати, що до цего „Obozu“ належать майже всі Поляки в Сх. Галичині. Це ті всі „орґанізації народове“, які донедавна цілу владу в Сх. Галичині мали у своїх руках, а подекуди ще й тепер мають. — Минулого тижня відбулись в кількох польських містах вибори до міських рад. В деяких містах, як пр. в Лодзі дуже зросли в силу польські большевики (комуністи). В Лодзі віддали вони 42 тисячів голосів на своїх кандидатів. Їх голоси уневажнено, але це слаба потіха для Поляків. Большевики ростуть і майже дорівнують польським соціялістам, котрі мали 57 тисячів голосів. — По замкненню литовських шкіл і по арештованню литовських діячів (між ними поважне число литовських священиків), Пілсудський з своїми ґенералами і міністрами поїхав до Вильна, бо там відбувалась велика парада з нагоди 7-річнаці завойовання міста Вильна ґенералом Желіґовським. Ця парада була демонстрацією проти Литви, яка цего самого дня обходила „день жалоби“ (про це пишемо низче п. н. „Литва“). Рівночасно польський міністер Залеський виїхав до Парижа і там скаржився на Литовців перед французьким міністром справ загр. Бріяном і англійським мін. загр., Чемберлєном. Кажуть, що Чемберлен дораджував Польщі, щоб вона конче дійшла до якоїсь злагоди з Литвою.

ІВАН МАРКІВ.

Старосвітський Данило.

(Впов. Проф. Іванови Филипчакови, мойому вчителеви присвячую).

„Ну, Лейбо, бувай здоров! А кілько я тобі винен? Я знаю, ти любиш приписати, але уважай, небоже, бо я також мотаю на вус. Як припишеш, — не віддам, лиш то, що я напив. Го, го! Ти мене не вшукаєш. Не таких я ще видів, як ти. При воську мав я капітана, як бритва гострого. А мене любив, бо я файний хлопець був. О, файний! А ти, жиде, гадаєш, що я тепер нічого не варта? Можеш так міркувати, бо в мене вже лиса голова, але ніхто ще так не потрафить затанцювати або косою шахнути. Я собі пан! Знай. Лейбо! Я пан, бо ґрунт маю, худобу, будинки! А ти що? Привезеш у бочці троха горівки і дреш за ню гроші. А той ґрунт, що маєш? То не твій! Ти нациганив, обдурював, а тепер пана собі стружеш? Ой, небоже! Не показуй рогів, бо і я на тебе розлючуся. Не руш мене! Як затнуся, то і ногою до тебе не поступлю! Будеш сам ту горівку пити, чуєш? сам, або ще й жінці даш тай дітям. Не гадай, я потрафлю також твердим буги. О, потрафлю! А ти скапцанієш. Я ні, бо я ґазда! Хоть напився нині у тебе і ще напюся, та в мене робота не стоїть, є Богу дякувати кому робити. Не гадай собі, що я з таких, що нічого по них. Я маю голос у громаді, хоть нібито мене піяком називають. Але ті, що на мене пальцем показують, — жеброта! За перемудрих себе видають, а торбії послідні. Лейбо, дай но на відходне ще килішок. Але моцної давай — такої пекучої, щоби було чути, що по ґеґавці потекла. Як нема з ким, то я сам задавлюся. Най ми весело буде. „Нас, по нас не буде“. І заспіваю собі!

Піяк піє, піяк має
Піякови Пан Буґ дає? Гей, га!

Ну, тепер вже треба йти. А як там на дворі? Сніг? Ов! Якже я до дому доберуся. Дорогу закурило. Коби хто мене відвів, зараз горівки я би поставив. Але як нема кому, то й не треба! Я ще сам зайду. При воську не такі марші робилося. Я був собі хлопець! А як ви з мене смієтеся, що я оден лишень у селі піяк, а самі коршму оминаєте, то най по вашому для вас буде. Дурень не знає, який в горівці смак. Вони якісь казети, книжки вичитують. Ну, ну!

По правді, трошки мені самому маркітно вертати, може чоловік заблудити, але се байка! Я ще сам зайду. Добраніч, Лейбо! Най присниться тобі велика куфа горівки, змішана з вапняною водою. Ти знаєш, що то значить! Іди вже в свої бебехи спати, бо й так пізно, ніхто кватирки не купить. Що я завинив, — завтра заплачу.

— — — — — — — — —

Зимовий вечір. На дворі сильний мороз. Ніч ясна, хоч безмісячна, зірки моргають. Десь-не-десь відбріхуються собаки. Хати бойківського села гуртками попритулювались по узбічах велитенських гір, мов зайчики причаїлися, захищаючись від студени. А там подальше бовваніє дрімучий ліс, лише пугач сіє своїми пугуканнєм жах і трівогу. Ніч цупко обняла землю в свої рамена. По небі перелетів метеор і канув у простір, згас... Данило Джумарчин ішов самітно до дому. Хата його була далеко, аж ген під лісом. Треба було йти стежками, дороги не було, бо сніг великий упав, а люде ще не вспіли саньми утерти дороги. Данило був пяний, але свідомий свого стану і тому поспішав, щоб не датись утомі і не сісти, бо знав, що може замерзнути. Щоби йому не було скучно — говорив сам до себе. Говорив те, що думав. Звичайно: що тверезому на умі, — те пяному на губі:

„Ов, але-ж то студінь! Трошки за довго забавився я. Треба було скорше вийти. Нічого! Якось долізу. Я ще маю кілько сили, а в ласку нікому не хочу стояти. Або то є з ким поговорити, забавитися? Поприходило то з войни, понадувалося, гейби усі розуми поїло. Тикає тобі під ніс, що нічого не знаєш. Диви які Соломони! Яйці хотять старшими і розумнійшими від курий бути. Он той Василь Горбелівський! Полизав щось трохи, понюхав письмо носом, — думає, що він капітан або майор. Заложив си карватку на шию, як той кінь хомут, іде як індик надутий. Ніби тебе ніхто не знає, що ти за оден! Жебрак вічний! Єго тато хвалився, що має стодолу на однім стовпі, а миш аж з розуму зійшла і в ній зерна не знайшла! А синок тепер пана струже, парубків збирає у неділю, якісь чудасії показує, стає оден на другого, то на плечі, то на голову. Та якби відтам упав, то карк зломивби собі. Провадить з ними зицирку, ніби восько і то ворона, чи сокіл називається. Ей, ти сороко, чи яструбе, не дри носа до гори, не май старого, лисого за дурня, бо лиса голова від розуму облізла, а на твоїй хабаз і бурян росте і то дуже буйно. Післав тебе еґомость до якоїсь там школи, навчився щось, — тримай для себе. А він тут зараз по селі з торбою і людям дички щепить. Корови іде лічити. Ніби він там того вчився! А кури вмієш щупати? Шкода, що тебе того не вчили. Каже: мене андзиміри вчили, то садівники, то витинарі. Який ти витинар? Має корова здохнути — то здохне, витинар не виратує. А ще каже, масло вміє робити. Давай мені сметани і я зроблю, або можна таки сметану зїсти, не конче масло. На то не треба науки. Та найгірше злостить мене, що такий жовтодзюб громадський склеп хоче закладати! Спровадив собі якогось панка з міста, скликав людий і казанє каже. Я був на тім вічу, всьо чув, не бійся, знаю. Я не хотів його навіть слухати. Той панок з міста, — правда — малемький собі, але вмів говорити. О, вмів! Як зачав за якусь пeратиру, чи якось так дивненечко, як зачав людий заохочувати, то і я сам дістав охоту кілька золотих дати. Бо поправді може то і добре булоби. Але не в нас. Ой, ні! Буде склеп, прийдуть ріжні радники, рахмайстри, той возьме кавалок ковбаси, сей колачик, тамтой бамбонів, ксьондз собі, професор собі і що зі склепу лишиться? А ти, хлопе, дай гріш, вони тебе дурять, що зиск з того буде. Не хочу зиску, я собі в жида куплю. Без мороки, без клопоту, — най жид собі голову сушить, — а не я і другий. Кажуть, по усіх селах пeратири, народ прозріває, полуда з очий злізає. А я сліпий? Га? Або я не виджу, що аж там моя хата? Може ти оден з другим полудоватий, то най ти і спадає — мені не треба, бо я виджу. Маю здорові очи. Я чоловік справедливий. Але той з міста панок дуже мені подобався і я з охотою давби на склеп, лишень, щоби він сам провадив інтерес, а не наші мудрагелі, бо все чужий чоловік чужим, якось його слухалобися тілько не нашого, не свого бойка. Моя стара також таке саме говорить. А вона мудра кобіта! О, мудра! Не говорила би таке, яке он той Горбелівський. Каже: „люде, я вас хочу піднести, просвітити“. Ти мене хочеш піднести? Де? На деревину, чи на під? А може до неба? За слабий ти, небоже. Що ти мені можеш дати? Сам дзядиґа вічний, а громаду хоче запомогати, збогачувати. Я дивуюся лишень нашому еґомостеви і професорови, що за тим тягнуть. А може то що добре? Гм! Сам не знаю. Бо дежби такі люде хотіли громаду в біду впакувати. Та ні! Я вже міркую по тім, що то нерозумне, бо і еґомость і професор витаються із Горбелівським, подають йому руку, ніби за пані-браці з ним. Так не повинно бути. Хлоп — то хлоп, а пан — то пан! А тут на тобі! Гонори великі єму віддають. Правда, запровадив він церковний спів, аж приємно послухати, але щоби аж такі роги єму пришивати, то не повинно бути. Але гов! Чи не згубив я стежки! Деж вона з під ніг утікла? Де моя хата? Ага, он-там під лісом. Ов, далеко ще. Коби хоть стара киселицю в піч поставила, бо

Що чувати в світі?

БОЛЬШЕВИКИ забрали свого амбасадора Раковського з Парижа, бо Франція дуже наставала на це. Як ми вже писали, Раковський підписав большевицьку відозву до робітників всіх народів, щоби вони, на випадок війни з большевиками, дезертирували зі свого війська і переходили на сторону большевиків. Цим образилася Франція і дорікала большевицькому урядови, що Раковський в Парижі лишень про мир говорить, а рівночасно підписує відозву, яка взиває французьких вояків, щоб вони зраджували свій край і переходили на сторону большевицької армії. Большевицький уряд відповів, що Раковський підписав відозву як член большевицької партії. Але коли цей самий Раковський є амбасадором, то він як амбасадор не має нічо спільного з відозвою. Це крутарство не вдоволило Францію і вона далі наставала, щоб Раковський забрався з Парижа. Тоді большевики втяли таку штуку: Заявили вони французькому урядови, що большевики хотять сплачувати Франції царські довги через 62 роки по 60 міліонів франків що року. Та оферта була тайна. Але коли французький уряд далі наставав на большевиків, щоб таки забрали собі Раковського з Парижа, тоді Раковський оповістив в ґазетах, що большевицький уряд хоче сплачувати Франції царський довг, а французький уряд шукає собі ґудза і хоче з большевиками зірвати взаємини. Раковський тим оголошенням хотів підбунтувати французьких банкирів проти французького уряду. Дивіться — мовляв — ми большевики хочемо сплачувати всі ті гроші, які ви позичали царському урядови, а тимчасом ваш французький уряд не похочує грошей приняти і за намовою Анґлії хоче зірвати взаємини з большевицьким урядом. Це ще більше обурило французьких міністрів. Вони говорили так: Раковський підбурював недавно ваших робітників-пролетарів, а тепер підбурює банкирів-буржуїв. І от французський премієр оголосив прилюдно, що Раковський поповнив поганий вчинок, який дипльоматови не лицює, бо він зрадив дипльоматичну таємницю, оповіщуючи большевицьку оферту про сплату довгів. Це є правда, що большевики предложили Франції оферту в справі сплати довгів, але цеї оферти Франція не приняла. Рівночасно французький уряд остро зажадав від большевиків, щоб забрали собі Раковського і большевицький уряд хоч-не-хоч згодився забрати його. Та ледви чи на тім скінчиться. Кажуть, що Франція хоче зовсім зірвати взаємини з большевиками, так як це зробила Анґлія, але побоюється, щоб большевики ще більше не заприязнилися з Німеччиною. В тій справі був минулого тижня в Парижі анґлійський міністер Чемберлен і нараджувався з французьким міністром Бріяном. Якби і Франція пірвала всі взаємини з большевиками, то це булоб для них дуже некористне, бо за Францією пішлиб і инші менші держави, які ходять на французькім паску. — В себе дома чуються большевики також кепсько, бо Троцький зі своїми приклонниками хоче тепрішних большевицьких проводирів Рикова і Сталіна скинути з високих урядів, які вони займають. От тепер виявилось, що Троцький на засіданню виконного комітету большевицької партії виголосив палку промову, в якій сказав, що теперішний большевицький уряд держиться лишень ласкою Німеччини. Коли німецькі банкирі і фабриканти не дадуть гроший і товарів на борг, то большевики збанкротують. Німеччина робить найліпший інтерес на большевиках і тому Німці є панами в Москві та грають таку саму ролю, як грали за царських часів. Але Анґлія не спить. Вона перетягне на свою сторону Німеччину і тоді большевики опиняться на леді. — Кажуть, що за цю промову виключено Троцького з виконного комітету, а опісля Сталін хотів його арештувати. Але цему спротивився Чічерін і Риков, бо боялись, що колиб заарештовано Троцького, то за ним обсталиби його прихильники, яких він має найбільше в війську, і тоді прийшлоб до домашної війни. — Дня 7. падолиста будуть московські большевики святкувати 10 літний ювілей своєї влади. З того приводу має бути оголошена амнестія. Всі еміґранти, які повтікали перед большевиками за кордон, можуть вернути назад, але мусять зложити письменне каяття і обіцянку, що будуть признавати большевицький уряд законною владою. Еміґранти з Великої України не вірять в ту амнестію. Вони кажуть, що московські большевики хотять тим способом заманити еміґрантів до краю, щоб їх опісля посадити до тюрми.

НІМЕЧЧИНІ по програній війні відобрано великі кольонії в Азії і Африці. Тепер ці кольонії належать до Анґлії і Франції. Але від часу, як Німеччина вступила до Союза Народів, вона безнастанно старається, щоб їй звернено забрані кольонії. Очевидно, ті німецькі торги за кольонії ведуться потайки. Що-йно оноці японський делеґат в Союзі Народів, по повороті з Европи, сказав, що незадовго в Союзі Народів не буде ніхто противитись, щоб Німеччина назад одержала свої кольонії. Бо Союз Народів переконуєсь, що Німці краще господарили в кольоніях, як тепер господарять Анґлійці і Французи. Тому Союз Народів зверне Німеччині єї багаті кольонії в Азії і Африці. — Що Німці вміють всюди лад завести, це стара правда, як світ. Вони свого часу і в Японії завели лад і навчили Японців господарити. Тай в инших державах були вони учителями, як правити державою. — Коротко сказавши, весь світ признає Німцям, що вони є добрими господарями. А доказом цего є така подія: Недавно ухвалив перський парлямент в Тегерані спровадити з Німеччини одного знавця економії і одного знавця державної скарбовости. Оба вони мають лад завести в перській державній господарці. Крім тих двох знавців прибуде до Персії двох швайцарських Німців, з котрих оден буде головним касієром державного перського скарбу, а другий — книговодцем (бухгальтером). І гарну платню їм визначено: кошти подорожі, вільне мешкання і 60 тисячів долярів річно.

В АНҐЛІЇ відбудуться в р. 1928 вибори до парляменту. Тому політичні партії приготовляються вже тепер до виборів. А є в Анґлії три партії: консервативна, робітнича і ліберальна. Консервативна партія (ториси) і робітнича партія (лябуристи) будуть вести найзавзятіщу боротьбу, щоб найбільше увести своїх послів до парляменту і захопити владу у свої руки. (Перед трема роками при владі була робітнича партія, але при послідних виборах консервативсти здобули найбільше посольських мандатів і переняли владу від робітничої партії. Тепер робітнича партія старається від консервативстів відібрати владу, а консервативсти хотять удержатись при владі і по нових виборах). Тому обі ті партії вже тепер мобілізують свої сили і з початком жовтня відбули свої зїзди, на яких перевели такі ухвали, щоб як найбільше прихильників собі приєднати. І так робітнича партія ухвалила, що коли вона здобуде владу, то ухвалить такий закон, по якому кождий робітник мусить мати найменше 4 фунти (20 долярів) тижневої платні. Також постарається вона, що не буде безробіття, а кождий робітник мусить мати працю (і найменшу платню 20 дол. тижнево!). Врешті ухвалено, щоби углекопи уладили демонстраційний марш до Лондону. Всі углекопи мають в падолисті вирушити з Валії і прибудуть пішки до Лондону за 10 днів. Тут будуть уладжувати демонстрації під всіми міністерствами і домагатись поліпшення своєї долі. Розуміється, що робітничі провідники показують робітникам грушки на вербі. Бо колиб ухвалено такий закон, що кождий робітник має мати найменше 20 долярів тижневої платні, то на це треба кругло 20 міліярдів долярів річно. А тимчасом цілий народний маєток Анґлії варта лишень 18 міліярдів долярів. Як бачимо, не конче мудра та ухвала робітничої партії і самі провідники в кулак сміються з неї. — Радила також і консервативна партія на своїм зїзді. Було тут 2500 делеґатів, а між ними 1500 жінок. Консервативсти хотять собі запевнити побіду при виборах в той спосіб, що ухвалили признати жінкам право голосування вже по укінченню 21 року життя (дотепер мають право голосування лиш ті жінки, що скінчили 30 літ життя). Тим способом 5 міліонів дівчат і жінок дістане право голосування. Деякі промовці противились тому, щоб 21-літним жінкам признавати право голосу, бо вони всі будуть голосувати на послів робітничої партії. Але сам премієр Бальдуїн взяв в оборону жінки і сказав, що жінки є практичніщі від чоловіків і не будуть вірити демаґоґам, які показують грушки на вербі. Тому і добре вужиють свої голоси. Поживемо і побачимо, чи анґлійські консервативсти добре вийдуть на жінках. А треба знати, що їх ухвала є гейби законом. Бо консервативсти мають в парляменті більшість і вже на найблизчій сесії переміняють цю ухвалу в закон. — Партія ліберальна є слабка в порівнанню з попередними. Але і вона також зачинає рухатися і вже ухвалила в грудні скликати 15 тисячів віч. Так приготовляються Анґлійці до виборів. А ми??

ФРАНЦІЯ будує воєнні кораблі. На цей рік видала вона 700 міліонів більше на маринарку, як минулого року. Біда лишень з тим, що нема Французів, які хотілиби топитись в морі. Бо от цего року так мало Французів зголосилось до служби при маринарці, що військовий міністер призначив до маринарки 15 тисячів людей, які мали служити при сухопутнім війську. А з такими силуваними моряками Франція не здобуде світа. — Французький уряд вже не уважає Раковського большевицьким амбасадором і хотяй він ще перебуває в Парижі, вважає його приватним чоловіком. Всі письма висилає французький уряд до секретаря большевицької амбасади.

АМЕРИКАНСЬКИЙ конґрес (сойм і сенат) розпічне свою сесію з початком місяця грудня. Сесія буде дуже горяча, бо прийде на ній до боротьби між двома американськими партіями республиканською і робітничою, (Американці на 100 міліонів населення мають лиш дві партії, а кілько партії мають Українці під Польщею?)! Обі ті партії майже рівні, так що в сенаті республиканська партія має лиш оден голос більшности і то лишень через те, що два безпартійні сенатори дотепер голосували з републиканцями. І от тепер ті два безпартійні будуть рішати і побіду можуть перехилити або на бік републиканців або демократів. А важних справ є богато. Та найважніщими між ними є три: На конґресі мається визначити кандидатів на президента, бо дотеперішний президент Кулідж уступає зі свого становища в р. 1928. От і о тих кандидатів буде боротьба між обома партіями. Другою справою є забезпечення перед повінею ріки Місісіпі. Як звісно, на початку літа ц. р. ріка Місісіпі порозривала греблі і наробила страшних шкід. От і тепер демократи, які мають найбільше своїх приклонників в околицях ріки Місісіпі, будуть домагатися, щоби коштом 300 міліонів долярів побудовано нові греблі і забезпечено край перед повінею. Демократи ніби не противляться тому, але вони в імени своєї партії, яка сильніща є в північних краях, домагаються значного зменшення податків. Отже два протилежні внески. Бо коли ухвалиться будувати греблі при ріці Місісіпі, то треба грошей на це і тоді не можна зменшити податків, бо не буде грошей на будову греблі. Коли-ж зменшиться податки, як цего бажають республиканці, то тоді треба відложити будову греблі. Як бачимо, дуже твердий горіх буде мусів конґрес розкусити.

ЛИТВА уладила дня 9. жовтня день жалоби, бо цего дня перед 7 літами польський ґенерал Желіґовські прогнав Литовців з Виленщини і заняв місто Вильно разом з околицею. Цеї події Литовці не можуть забути Полякам, бо вони уважають Вильно своєю історичною столицею. Тому вже сім років між Литвою а Польщею тріває війна, а властиво нема ні мира, ні війни. Литва не удержує з Польщею ніяких стосунків; залізничого і телеґрафічного получення нема, не можна з одної до другої держави приїздити, нема ніяких дипльоматичних взаємин. В річницю відобрання Вильна Литві, що року уладжують Литовці день жалоби. Того дня всі ґазети виходять в жалібних обвідках, уладжується жалібні богослуження по церквах, жалібні маніфестації, відчити і тд. Розуміється, що це все робиться в тій цілі, щоб литовський нарід держати в напруженню і приготовляти його на цю хвилю, коли прийдеться боротися за Вильно. До того всего, литовський уряд змінив конституцію так, що в конституції виразно написано, що столицею Литви є Вильно. Над цею конституцією має відбутися референдум (народне голосовання) в половині листопада. Так поступає Литва. Це все непокоїть Польщу і вона дуже радо порахувалабися з Литвою, але за Литовцями певно стоять опікуни і якби Польща напала на Литву, то тоді моглаби зірватись велика воєнна заверуха. Так отже Литва є тим для Польщі, чим була перед війною Сербія для Австро-Угорщини. На литовсько-польській границі кождої хвилі може повстати війна. Тому Анґлія, Франція, Німеччина і большевики дуже інтересуються польсько-литовською сваркою. В тій справі і їздив польський міністр Залеський до Парижа, де говорив з Бріяном і Чемберленом. Кажуть, що Чемберлен натискає на Польщу, щоб для святого спокою поробила уступки Литві і згодилась на те, щоб Вильно таки було столицею Литви.

ВСЯЧИНА

До жінок! Цего року святкуємо 40-літний ювилей літературної праці О. Кобилянської. Жрекиня поезії й краси — ця, яка ціле життя бореться в імя вільної жінки-людини, яка проломила пересуди заскорузлої старосвіччини, а вказа-

---

теплої я би напився. Або так росолу з капусти. Знаю, син знов буде сваритися зі мною, але зась єму до мене! Він також до молодих себе рахує і пературою собі голову заморочив. Ще й казету виписав.

Чомусь мені в голові потемніло... Коби скоро до дому. Буду співати, може відійде.

Як я братя раз сконаю, —
Занесіть мя, де я знаю,
Ой, там, де знаю.....

Зі заходу сунула хмара. Вона більшала, пушнявіла, висувала велетенські рамена, наче сягала ними по гори, щоби їх з лісами проковтнути. Її післанець-вітер в шаленій радости сколихнув повітрем, затряс лісом, залопотів сухими гилякам дерев, вирвався в дерби, здираючи горішню верству свіжого снігу. Поспішно загладжував усякий слід, зрівнював дороги. Ліс стогнав, йойкав, скавулів. Відзискав майже всю свідомість. Зі здвоєною енерґією борикався у снігу і поспішав, сам не знаючи, куди. Одно знав: не треба стояти на місці, іти вперед горі-горою, дібратися до ліса, а там знайде захист. Перестав зі собою розмовляти, а голова працювала і ноги трудилися. На три кроки перед себе не можна було нічо бачити. Але горі-горою до ліса, до ліса... Данило борикався, брив, падав, уставав і знов борсався. А вітер наче завзявся, кидав у очі половою снігу. Ноги Данила почали делькотіти, угинатися, відмовляти послуху. Він постояв, відсапнув, в уста вложив шматок снігу і знов у дорогу. Врешті замаячіла самітна смерека. Слава Богу ліс недалеко. Ще крихітка зусилля і Данило в лісі. Дійшов до рова, що відділював панський ліс від громадського поля. Данило звалився у рів, бо він був повний снігу, але встав і видрапався на вал. Сів на пень зрубаного дерева і відпочивав. Тут затишно, привітно, навіть гарно. Ах, як солодко відпочивати! Данило почув, як у висках бухала кров, як серце гупало, мов навісне. Ліс обняв його, пригорнув, дарма, — що голими раменами накривав його. Добре би було закурити люльку. Сягнув до кишені, найшов люльку, капшук, сірники. Черкнув сірник — згас. Другий також. Данило сів на землю оперся об пеньок і пробував закурити, але вітер не давав. Мов нанятий гасив сірники. Як нема вогню, то й не треба! Посиджу трохи і в дорогу. Піду лісом і зайду до дому.

Данило задумався. Ввиджається йому: коршма повна людий; всі пють, він за столом, щось розповідає, всі слухають; потім співають тоненькими голосами, мов та дівчина, що в неділю на хорах одна затягає. Як-же гарно! А далі бачить якийсь дім: то громадський склеп: ператира... За лядою його син, мірить важить, бере гроші, ховає у шуфляду. Данило троха злий на нього, але лише трохи. Люде входять, виходять. А син усім гарно відповідає, охотно обслугує. Добре сину, добре! Най і так буде! Що робити! І я дам на склеп, на пературу... Далі бачить: їде якась карита, бере його, везе далеко, далеко. Він приємно гойдається, колишеться і.... мчить. Жене, мов птиця, ген поза хмари і... дальше нічо не видко.

— — — — — — — — —

Вітер стих. Ліс успокоївся. Здалека суне щось чорне, за ним друге, третє... Раптом стали. По лісі проніся жалібний пронизуючий голос вовків-сіроманців. Пройшли ще кілька кроків і зупинилися. Перед ними сидів Данило, схилившися трошки на бік. Приступили близше, обійшли довкола і стали віч-на-віч. Данило крізь шпарку повік глядів на вовків. Оден з них, наїжившись, обнюхав його, загарчав, бо другі грозили добичу відбити. Кинувся до голови і затопив острі зуби в лиці Данила. Другі вовки і собі взялися пирувати. На другий день люде знайшли обглоджений кістяк Данила лише в чоботах цілі ноги збереглися...

ла жінці новий світлий шлях — жде від нас вдячности. Хтож, як не ми — жінки винні їй як найбільшу вдяку, за цю повну пожертви працю. Отже, нехай цей клич не прогомонить безслідно між нашими жінками, а широким відгомоном відіб'ється у мягких жіночих серцях. Перемиська філія „Союза Українок" збиратиме жертви грошеві на ювилейний дар для нашої найбільшої сучасної писменниці, тому прохаємо не відмовитися від цього довгу вдячности. Грошеві датки прошу слати на руки п. О. Кульчицької, Перемишль, ринок ч. 24. — *О. Ціпановська.*

Укр. Еміґрант доносить, що тепер в Канаді панує великий брак робітників до праці на полі. Найбільше дається це відчувати в провінції Альберта, тому там досить дорого платять робітникам. Моглоби там знайти роботу кілька тисячів людей. — Якби хто цікавився цею справою, нехай віднесеться письменно до Редакції „Українського Еміґранта" Львів, ринок ч. 43/І.

Всі, що потерпіли від повені, мають право домагатися, щоб їм всякі податки: державні, повітові, громадські — відложено на пізніще. Такий є розпорядок міністерства.

В париських дневниках відзиваються голоси, що займаються ходом женщини, котрий що раз більше стає тяжким. О ґраціє, деж ти? кличуть приклонники вчорашньої жіночої краси, коли обсервують широкий хід теперішньої молодої дівчини. І дійсно не все притягаючим є той хід на низких, хоч здорових модних черевиках. Малий тілько трик — звова заміниться в зграбний. „Ґумові обцаси" отсе „останній крик" шиковної парижанки.

НОВИНКИ.

КРІВАВЕ ВЕСІЛЛЯ. Зачались у нас весілля, а з ними і піятика, яка доводить до нещастя. Оноді відбувалось весілля в одного господаря в селі Семянівці коло Щирця. Господар не жалував горівки і весільні гості попились. По пяному посперечались Гриць Яремко і Людвик Ропошинський з Грицем Боднарським. Від слів прийшло до бійки і вхопили коли в руки. Яремко і Ропошинський так побили Боднарського по голові, що він повалився на землю і за хвилю віддав Богу духа. Зявились жандарми, перервали весілля і арештували убійників. От і що доброго зробив той господар, що весілля справляв? Видав гроші на горівку і за те тепер будуть його тягати по судах. До того і весілля зійшло на нінащо, а молоді будуть мати памятку на ціле життє, що їх весілля було кріваве. Тому наші селяни нехай не дають горячих трунків на весіллю, бо може їм трафитися таке, як тому господареви в Семинівці. Краще вийдуть з тверезим весіллям, як з піяцьким.

ТОВАРИСТВО РОЗВЕДЕНИХ ЧОЛОВІКІВ. Розуміється, такий союз міг повстати тільки в Америці, в країні масових розводів. Осідком того союзу є місто Чікаґо, де — як виказує статистика — річно розводиться 15 тисячів пар. Видно, що в Америці причину до розводів дають чоловіки, бо судові вироки в розводових справах звичайно корисні для жінок, яким майже завжди суди признають аліменти і то високі. Це не подобається розведеним чоловікам і вони недавно оснували товариство розведених чоловіків. Це товариство має боротися за знесення права про плачення аліментів. На своє оправдання чоловіки кажуть, що богато жінок виходить заміж на те, щоби розвестися з кількома чоловіками, від яких опісля дістають аліменти і за це ведуть гуляще життя.

День 1. падолиста є днем Українських Інвалідів!

ПІДПАЛ. В Ляхівцях коло Богородчан вибух вогонь около год. ½11 в ночі на обійстю Марії Басараб. Вкоротці всі будинки стояли в огни і спалились. Згоріло також збіже і осінний збір з поля, а саме 10 кіп жита, 10 кіп ячменю, 15 кіп вівса, 3 копі пшениці, 7 фір сіна, 50 сотнарів бульби, пів кірця фасолі — все вартости 2000 зл. Вогонь був підложений. Жандармерія арештувала Ів. Кравця з того самого села, бо його підозрівають, що то він підпалив. — Збіже Марії Басараб, як це звичайно у нас буває, не було асекуроване і нині вона лишилась без нічого. Тому ще раз взиваємо наших селян, щоби як найскорше заасекурували збіже і пашу, бо не один з них може лишитися без кусника хліба. „Вогонь—злодій" кажуть наші люди. Як злодія не устережешся, так і вогонь може кождої хвилі повстати і знищити цілорічний дорібок. Краще отже заплатити кілька злотих за асекурацію і на випадок нещастя взяти відшкодованнє, як лишитись в зимі без нічого. Тому не вагайтесь, але сейчас обезпечіться в нашім Тов. „Дністер" у Львові.

ЗЛОДІЇ В ЦЕРКВІ. Що-йно в попереднім числі писали ми, що в осени і в зимі треба сподіватись злодійства по церквах. І от вже зачались. В Ляшках коло Бібрки злодії виважили зелізні двері до церкви, розбили скарбонки і забрали гроші, які там знайшли. Шкоди великої не зробили, бо дорогоцінні річи були деінде переховані.

СМЕРТЬ ВІД ГРОМУ. Дня 29. вересня ц. р. господар Луць Небожук в Мостах великих їхав з поля. Зірвалась буря і грім вбив його. Люди побігли до лікаря, але він застав вже зимного трупа.

ЦИГАНСЬКА ВІЙНА. Під Монастирисками кочували дві банди циганів під проводом своїх війтів. Ті обі банди посварились і одна з них під проводом війта напала на другу, побила її і зрабувала 1800 зл., 15 дукатів і жінку війта, яку завезли аж під Львів. В ту циганську війну вмішалась поліція і поарештовала виновників. — Тепер чим-раз більше циганів ґрасує по наших селах. Тому треба матися на осторожности, бо крадуть. Найкраще не пускати їх до села.

ЗБУЇ ГУЛЯЮТЬ. Не тільки в дорові, але і в хаті ніхто не є безпечний перед збуями. В послідним числі ми донесли, як в Нагачові збуї напали в ночи на хату одного господаря. Але тепер вже і в білий день ніхто не може бути безпечний у своїй хаті. От що сталось минулого тижня в селі Яжові старім коло Яворова: Тамошний багатий господар Стефан Яцура около 1 години пополудні щось направляв в хаті, а донька поралась коло печі. В тім увійшло до хати трьох замаскованих людей, витягнули револьвери і зажадали від Яцури 3000 зл. Переляканий господар сказав, що грошей не має, а донька зачала кричати: „ґвавт, ратуйте"! Тоді збуї три рази стрілили до Яцури та його доньки і повтікали, полишаючи Яцуру з тяжкою раною в груди. Жандармерія викрила збуїв, а саме Івана Мончака, Йосифа Тучапця і Петра Перужака. Всі три походять з того самого села і легким способом хотіли прийти до грошей, бо знали, що Яцура має сховані гроші. — Оноді, як смеркалось, кілька замаскованих збуїв напало на дім банкового урядника Підгородецького в Ялівци під Львовом. В хаті були лишень самі діти, бо Підгородецький зі слугою вийшов до склепу дещо купити. Збуї через вікно влізли до хати, приказали дітям залізти під ліжко і там сидіти тихо, а самі стали рабувати все, що було в хаті, і пакувати до мішків. Коли вже хотіли з повними мішками відійти, надійшла служниця Підгородецького і наробила крику. Збуї грозили їй револьвером, але вона скоро вибігла на подвіре і далі кричала. Тоді збуї лишили мішки з нарабованим майном і повтікали. — До хати Василя Микитюка в Ключеві великім пов. Печеніжин вдерлися несподівано вечером збуї і загрозивши смертю всім, що були тоді в хаті — зрабували 65 долярів і 425 зл. Опісля повтікали і слід по них загинув. — Ці три випадки в ріжних сторонах краю свідчать, що навіть в хаті, в білий день, треба матися на бачности перед збуями.

ДОБРОВІЛЬНА СМЕРТЬ МОНАХІВ. Большевики всі монастирі конфіскують, а монахів проганяють. Монахи варваринського монастиря в кутаївськім повіті, в Кубанській области, не хотіли віддати большевикам свого монастиря. Коли проти них зближалось військо, монахи відправили урочисте богослуженнє, а опісля замкнулися в церкві і спалили себе самих разом з церковним маєтком. Спалилося 15 осіб.

МИШИ ЙДУТЬ! Польські ґазети доносять, що до Польщі ідуть з Радянського Союза великанські стада мишей. Селяни коло місцевостей Докшиці і Прозока тисячами їх убивають, бо бояться, щоб їм не знищили озимини.

Гураґан. Місто Ст. Люіс в північно-американськім стейні Ілліноіс навістила страшна буря. Сила бурі була так велика, що повиривала з коріннєм грубезні дерева та повалила фабричні комини. 5000 будинків є зовсім або частинно знищених. Місто представляє страшний образ. Улиці завалені деревом і румовищем з домів. Зпід румовища витягнено около 250 трупів, а 1000 людей є ранених. Даху над головою не має 25.000 людей. Шкода виносить около 50 міліонів долярів.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНКИ В АМЕРИЦІ. Українські заокеанські часописи доносять, що на цьогорічнім конкурсі краси в місті Пітсбурґу, королевою краси вибрано українку Марію Мельник. Походить вона з Лемківщини, звідки її батьки перед кількома роками приїхали за океан. Батько її наслідком тяжких життєвих злиднів помер, так що донька мусить своєю працею помагати матері. Вкоротці Мельниківна має виїхати до Антльнтик Сіти на загальнокраєвий конкурс краси. Сподіваються, що і там вона осягне першенство а тим самим здобуде титул „міс Америки".

КОРОЛЬ, ЩО ПОЛИШИВ 500 ЖІНОК. В Банкоґу (в Сіямі) умер недавно король Камбоджі Сісоват, що полишив найдорозший на світі капелюх. Той твердий капелюх дістав він у спадщині по своїм братови, і його оцінено на 100.000 долярів завдяки китиці діяментів, якою був прикрашений. Капелюх сей, по принятому звичаю, мали спалити разом з тілом померлого короля, однак одна з 500 його жінок випросила собі у нового короля на памятку сей капелюх. Померший король був найстаршим пануючим, бо числив 87 літ.

ЗЛОЧИННІ ЗБИТОЧНИКИ. В Александрові кілька барубчаків дали свому товаришеви Брунови Столпови випити келішок спіртусу. Коли він підніс килішок до губи, збиточники скоро підпалили спіртус, який запалився і попарив йому не лиш уста, але і кишки. Паріб'чак помер на другий день.

ВОВКИ появились в стрийськім повіті і непокоять села. Бачено їх в кількох селах і тому в цілій, Стрийщині великий страх запанував. Люди бояться вечером показатись за селом, щоб вовки не роздерли. Тай боронитись нема чим, бо ніхто не має оружа. Так отже по повені має Стрийщина нову язву. Вже то ми по війні маємо досить всякого лиха!

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає

Відкритий лист до Векп. Дра Андрія Чайківського, адвоката в Коломиї.

Відкритий лист, який Ви, Пане Меценасе, оголосили у 107 ч. „Нового Часу" (з дня 25/9 27) в ділі тих українських громадян, що брали участь в равті у львівського воєводи, приневолює мене оголосити анальоґічне письмо на Вашу адресу, при чому зазначую, що в тому письмі зусім не буду торкатись справи участи укр. громадян в згаданому равті, бо це справа вже дефінітивно поладнана, лише обговорю деякі акцесорії тої справи, які Ви, Пане Меценасе, саме листом своїм злучили тісно з справою участи укр. громадян у воєводинському равті.

Приступаючи отже до річи, перш усього вважаю вказаним піднести, що оповіщеннє згаданого повище листа з Вашого боку являється всякому обєктивно думаючому громадянинові дуже великою невластивістю. Наколи якийсь Українець провиниться у напрямі народньої чи партійної дісціпліни, то безперечно є воно правом а навіть подекуди і обовязком кождого тямущого Українця зажадати, щоби супроти дотичної одиниці і її системи партія чи загал через свої покликані до того орґани заняли відповідне становище, — але ніхто не має права рішень тих органів випереджувати, зглядно тим орґанам свою думку суґґерувати або й накидати. Міжтим Ви, Пане Меценасе, у свойому листі, який нібито має бути дотепним, а в сути річи є лиш грубо глумливим виробом, випередили присуд Управи „Унда", трактуючи в ньому дотичних громадян як підлих, продажних зрадників народньої справи, для яких вже абсолютно нема місця в українській суспільности. Ви, Пане Меценасе, як правник повинніби знати, що перед ореченнєм партії з таким письмом ніхто з Українців не повинен вириватись. Усякий може піткнутись і зробити помилковий крок, але до осуду його є покликаний лиш суд громадянський чи партійний, якому налижить предложити весь обтяжаючий матеріял, на якого думку перед виданням присуду не вільно одначе впливати ніякими статтями, хочаби і як „дотепними", бо инакше суд не буде давати ніколи запоруки обєктивности.

Так воно водиться у усякій культурній і здісціплінованій суспільности, де людям не розходиться о моральне знищеннє одиниці, лише о удержаннє карности у своїх рядах. У нас, на жаль, практика є инакша, а дешеве вивисшування себе коштом других у нас на жаль не вважається ще дотепер нічим неетичним.

З другого боку мушу піднести і це, що Ви, Пане Меценасе, не були навіть так дуже покликані до цього, щоб про згаданих громадян висловлюватись у свойому письмі аж так глумливо і глузуючо. Троха нищий тон бувби аж надто вистарчив. Бож пригадаю Вам, Пане Меценасе, що ось саме в році шк. 1926/7 Старшина Кружка „Рідньої Школи" в Коломиї під Вашим проводом перевела у своїх школах річ, від якої подумя сорому бє на лице. Коли, Пане Меценасе, я на приказ Головної Управи в жовтні 1926 р. завів в укр. прив. ґімназії в Коломиї як її тодішний управитель українське урядування, то Старшина Кружка РШ в Коломиї, якого Ви були головою, з днем мойого уступлення, себто з днем 1/12 1926 р., скасувала з власного почину урядування українське і завела в тій школі урядування польське, і то не лише всупереч зарядженню Головної Управи, але і всупереч рішенню загальних зборів Кружка, які три дні передше рішучо заявились за українською мовою урядовою. Одним словом:

Старшина Кружка під Вашим, Пане Меценасе, проводом, в спосіб чисто анархістичний, гідний польської назви „warcholstwo", для марної цілі, якої навіть не осягнула, себто для осягнення права прилюдности найнизчого степеня для прив. ґімназії, якого ґімназія до тепер навіть не дістала, — здоптала народню честь, плюнула народній карности в лице і за сподівану (лише сподівану) миску сочевиці санкціонувала і поширила деморалізацію в рядах шкільної молоді своїх шкіл, вказуючи їй своїм негідним поступком дорогу до тандитного опортунізму, до виломлюванняся з під народньої карности, та до національної безхарактерности!

Чиж не краще булоби сталося, наколиб Ви, Пане Меценасе, згаданого свого письма в „Новому Часі" не були оголошували?

Остаю з належною пошаною

Роман Гамчикевич.

Дня 16 жовтня ц. р. о год. 10-ій рано відбудуться в салі т-ва „Сокіл" у Львові ул. Городецька 95 Загальні Збори товариства „Взаїмна Допомога" не принятих до служби бувшої австрійської й російської держави урядовців і емеритів з таким порядком нарад: 1) Відкриття зборів і звіт членів основників з дотеперішної діяльности, 2) Пояснення статуту і приняття членів, 3) Вибір Центрального Виділу товавиства, 4) Вибір Контрольної Комісії, 5) Внески й запити. — За членів основників: Дмитро Колісник, Василь Головчак, Степан Геркач.

Видавець і відвічальний редактор: Степан Навроцький.

З друкарні Кнолера і Сина в Перемишлі.